

DE VLAAMSE MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de reisvoorwaarden en de regels voor de handhaving ervan door de VVM - De Lijn

- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Met het voorliggende voorontwerp van besluit wenst de Vlaamse Regering de bevoegdheden uit te oefenen die haar via het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn, gewijzigd bij het decreet van 26 april 2019, werden toegekend.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Dit ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft binnen het Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken betrekking op het vaststellen en bestraffen van overtredingen op de reisvoorwaarden, bedoeld in artikel 2, 20° van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid, voor het vervoer op het kernnet en het aanvullende net, waarvoor De Lijn is aangesteld als interne exploitant.

Op 26 april 2019 keurde het Vlaams Parlement het decreet houdende diverse bepalingen over het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer, het verkeersveiligheidsbeleid en VVM De Lijn goed. Dit decreet wijzigde het decreet van 31 juli 1990 betreffende het publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn (hierna "Oprichtingsdecreet"). De artikelen 15 tot en met 25 van het decreet houdende diverse bepalingen over het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer, het verkeersveiligheidsbeleid en VVM De Lijn namen het opgeheven hoofdstuk VI van het Oprichtingsdecreet opnieuw op en introduceerden in dat hoofdstuk VI de artikelen 44ter tot en met 44 duodecies tot regeling van de procedure tot het vaststellen en bestraffen van overtredingen op de reisvoorwaarden, bedoeld in artikel 2, 20° van het decreet van 26 april 2019 betreffende de basisbereikbaarheid. Verschillende van deze artikelen kennen bevoegdheden toe aan de Vlaamse Regering. Via onderhavig besluit wenst de Vlaamse Regering deze bevoegdheden uit te oefenen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De Inspectie van Financiën verleende een gunstig advies op 11 april 2022.

De Inspectie van Financiën stelde in haar advies bijkomende vragen m.b.t. de budgettaire weerslag van het OBVR. Naar aanleiding van deze vragen van de Inspectie van Financiën werd in de rubriek 3.A. de tabel per leeftijdscategorie en type overtreding vervangen. Eveneens werden de tabellen toegevoegd voor de jaren 2020, 2021 en 2022. Deze tabellen vertrekken, zoals de IF correct veronderstelt, van de reële ontvangsten van de desbetreffende jaren. Gelet op de differentiatie naar leeftijdscategorie is er sprake van een beperkte minderopbrengst. Deze differentiatie is ingegeven vanuit maatschappelijk oogpunt en na adviezen van de Vlaamse Ombudsdienst, De Ambrassade en het Kinderrechtencommissariaat.

De cijfers voor 2022 wijzen erop dat het aantal administratieve boetes toeneemt en dat dus minstens er een break-even dan wel lichte stijging zal zijn in de ontvangsten t.o.v. 2019. Deze stijging is het gevolg van een verhoogd aantal overtredingen die te wijten zijn aan een periode van minder tot geen controles tijdens de COVID-19-crisis. Hierdoor verwacht VVM De Lijn dat de komende jaren de inkomsten niet zullen dalen maar minstens gelijk dan wel lichtjes hoger zullen gaan liggen.

Het wetgevingstechnisch en taaladvies 2022/143 van 21 april 2022 werd verwerkt in het ontwerpbesluit.

Het Begrotingsakkoord werd verleend op 9 juni 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Het gewijzigde Oprichtingsdecreet kent aan de Vlaamse Regering de volgende bevoegdheden toe:

- nadere regels vastleggen over de administratieve kosten van de administratieve sanctieprocedure, de wijze van inning en invordering van de administratieve geldboetes en over de termijnen waarover de overtreder beschikt;
- het niet bijhebben van een geldig vervoerbewijs, alsmede de feiten en handelingen die overlast veroorzaken op en rond het voertuig, de dienstverlening verstoren of kunnen verstoren, of gevaar veroorzaken, aanduiden als overtredingen op de reisvoorwaarden;
- het bepalen van de boetebedragen verbonden aan de overtredingen, vermeld in artikel 44ter, §1;
- de wijze van aanstelling van de lijncontroleurs en de sanctionerende personeelsleden bepalen;
- bepalen van bijkomende maatregelen die de lijncontroleurs ten aanzien van het publiek en de reizigers mogen nemen met het oog op de vaststelling van inbreuken op de reisvoorwaarden;
- preciseren van de vereiste garanties voor onafhankelijkheid en onpartijdigheid in hoofde van het sanctionerend personeelslid;
- vaststellen van de wijze van kennisgeving van het proces-verbaal, vermeld in artikel 44sexies;
- bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden de lijncontroleur een vervoerbewijs aan een overtreder geeft bij de vaststelling van een overtreding.

Door middel van het voorliggende besluit wenst de Vlaamse Regering de hoger vermelde bevoegdheden uit te oefenen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel spreekt voor zich.

Artikel 2

Dit artikel machtigt VVM De Lijn om de voorwaarden met betrekking tot de geldigheid van de vervoersbewijzen te bepalen. Artikel 2 van het ontworpen besluit vindt zijn grondslag in artikel 39, eerste lid, van het Decreet basisbereikbaarheid en de erin opgenomen principiële bevoegdheid van de Vlaamse Regering om de reisvoorwaarden en exploitatievoorwaarden nader te bepalen. Met artikel 2 van het ontworpen besluit delegeert de Vlaamse Regering, voor wat de reisvoorwaarden van VVM De Lijn betreft, een deelaspect van haar bevoegdheid om de reisvoorwaarden en de exploitatievoorwaarden nader te bepalen aan de VVM De Lijn, nl. de bevoegdheid om de voorwaarden met betrekking tot de geldigheid van vervoerbewijzen te bepalen. Het bepalen van de voorwaarden met betrekking tot de geldigheid van de vervoerbewijzen is een bijkomstig aspect van de bevoegdheid van de Vlaamse Regering om de reisvoorwaarden en de exploitatievoorwaarden te bepalen. De geldigheidsvoorwaarden van de vervoerbewijzen zullen relevant zijn om te bepalen of iemand in overtreding is of niet. Onder meer kan VVM De Lijn de duur van de geldigheid bepalen, de geldigheid afhankelijk maken van een ontwaarding van het vervoerbewijs en de gegevens en informatie bepalen die een geldig vervoerbewijs moet bevatten.

Artikel 3

Artikel 3, eerste lid, maakt de directeur-generaal van De Lijn bevoegd om de lijncontroleurs en het sanctionerend personeel aan te stellen.

In artikel 3, tweede lid, wordt de wijze waarop de aanstelling van de lijncontroleurs en de sanctionerende personeelsleden wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad beschreven. Overwegende dat de lijncontroleurs conform artikel 44quater van het Oprichtingsdecreet de hoedanigheid van agent van gerechtelijke politie krijgen, is het aangewezen om hun aanstelling te publiceren. Evenwel dienen deze personen ook beschermd te worden tegen agressie en wraakacties. In die zin bepaalt artikel 44sexies van het Oprichtingsdecreet reeds dat het proces-verbaal opgesteld door de lijncontroleurs niet de identiteit van de opsteller vermeldt, wel de individuele personeelscode. Dit artikel zou zinloos worden indien de identiteit van de lijncontroleurs in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd. Om die reden zal enkel de individuele personeelscode worden gepubliceerd.

Om een evenwicht tussen enerzijds de rechtsbescherming van de reiziger en anderzijds de veiligheid van de lijncontroleurs te waarborgen, worden enkel de individuele personeelscode van de lijncontroleur gepubliceerd. In het licht van voormeld artikel 44sexies van het Oprichtingsdecreet zal een overtreder nog steeds kunnen nagaan of de lijncontroleur wel bevoegd was en de vereiste hoedanigheid had door na te gaan of de individuele personeelscode van het proces-verbaal ook in de lijst van de lijncontroleurs voorkomt. De lijncontroleurs van hun kant, blijven beschermd doordat hun identiteit niet uitdrukkelijk in het proces-verbaal wordt opgenomen.

Teneinde betwistingen met betrekking tot de tegenstelbaarheid van de opgelegde administratieve geldboeten te vermijden, wordt de aanstelling van de sanctionerende personeelsleden eveneens met vermelding van hun individuele personeelscode in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

In artikel 3, derde lid, wordt vermeld dat de aanstelling van de lijncontroleurs dient te blijken uit een legitimatiebewijs waarvan het model dient te worden bepaald door de minister. Het legitimatiebewijs biedt de rechtsonderhorige de mogelijkheid zich ervan te vergewissen dat de betreffende lijncontroleur beschikt over de bevoegdheden zoals toegekend door het decreet en dit besluit.

Artikel 3, vijfde lid, geeft de lijncontroleurs en de chauffeurs de mogelijkheid om in te grijpen tegen onder meer personen die de veiligheid van het personeel van de VVM en/of de reizigers in het gedrang brengen, de openbare orde, de rust van de reizigers verstoren, de dienstverlening van De Lijn verstoren ...

Artikel 4

Dit artikel geeft aan welke gedragingen en verplichtingen in hoofde van derden en reizigers kunnen worden gecontroleerd door het personeel van de VVM. Voor reizigers en derden biedt dit artikel een houvast om na te gaan of het personeel van de VVM wel binnen de grenzen van haar bevoegdheid optrad.

Artikel 5

Artikel 5 bepaalt dat de VVM binnen de grenzen en conform de voorwaarden opgenomen in het artikel administratieve kosten kan aanrekenen voor het opmaken van een dwangbevel of wegens het niet komen opdagen op een mondelinge hoorzitting.

Artikel 6 tot en met artikel 8

De artikelen 6 tot en met 8 sommen de verplichtingen en de verboden gedragingen op waaraan de reizigers en/of het publiek zich dienen te houden.

Artikel 9

Artikel 9, paragraaf 1 en paragraaf 3 tot en met 5 bepaalt de bedragen van de administratieve boetes die worden opgelegd in geval van overtreding van de artikelen 6 tot en met 8 van het besluit. De overtredingen waarvoor men kan worden bestraft variëren naargelang de leeftijd van de overtreder. Ook het bedrag van de boete die kan worden opgelegd varieert naargelang de leeftijd van de overtreder.

In paragraaf 2 wordt de betalingstermijn bepaald en de mogelijkheid om de administratieve boete in te vorderen door middel van een dwangbevel.

In paragraaf 6 worden conform 44duodecies van het Oprichtingsdecreet de gevallen bepaald waarbij een lijncontroleur een vervoerbewijs overhandigt aan de overtreder.

Artikel 10

Artikel 10 somt de gegevens op die een proces-verbaal dient te bevatten.

Artikel 11

Artikel 11 bepaalt de wijze van kennisgeving van het proces-verbaal en van de definitieve beslissing zoals bedoeld in artikel 44octies §2, eerste lid, en artikel 44novies, eerste lid, 6° van het Oprichtingsdecreet.

Artikel 12

Artikel 12 somt de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 betreffende de exploitatie en de tarieven van de VVM op die betrekking hebben op administratieve boetes die nu worden opgeheven aangezien ze werden herwerkt in het voorliggende ontwerp van besluit.

Artikel 13

Dit artikel spreekt voor zich.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Het Decreet van 26 april 2019 houdende diverse bepalingen over het mobiliteitsbeleid, de openbare werken en het vervoer, het verkeersveiligheidsbeleid en VVM De Lijn breidt het aantal gevallen waarin een administratieve boete kan worden opgelegd uit door het verlagen van de leeftijd vanaf wanneer een administratieve kan worden opgelegd, alsmede het uitbreiden van de overtredingen waarvoor een administratieve boete kan worden opgelegd. Het voorliggende besluit geeft uitvoering aan dit decreet en zal de bepalingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 14 mei 2004 betreffende de exploitatie en de tarieven van de VVM op die betrekking hebben op administratieve boetes opheffen.

De budgettaire impact van het voorstel wordt meegegeven in onderstaande tabellen.

2019	Voor Decreet van 26 april 2019	Met toepassing van Decreet van 26 april 2019
Leeftijdscategorie 6j tot 12j:		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	26.028,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	585,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 12j tot 14j		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	49.032,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	1.350,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 14j tot 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	585.397,00 €	444.800,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	43.000,00 €	13.760,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie + 18j		

Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	3.887.417,00 €	3.887.417,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	104.250,00 €	104.250,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Totaal	4.620.064,00 €	4.527.222,00 €

2020	Voor Decreet van 26 april 2019	Met toepassing van Decreet van 26 april 2019
Leeftijdscategorie 6j tot 12j:		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	5.264,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	0,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 12j tot 14j		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	40.419,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	1.296,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 14j tot 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	109.675,00 €	83.025,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	4.250,00 €	1.377,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie + 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	1.474.674,00 €	1.474.674,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	146.250,00 €	146.250,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Totaal	1.734.849,00 €	1.752.305,00 €

2021	Voor Decreet van 26 april 2019	Met toepassing van Decreet van 26 april 2019
Leeftijdscategorie 6j tot 12j:		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	13.272,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	0,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 12j tot 14j		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	72.495,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	810,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 14j tot 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	666.396,00 €	504.468,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	116.750,00 €	37.827,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €

Leeftijdscategorie + 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	4.032.616,00 €	4.032.616,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	470.500,00 €	470.500,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Totaal	5.286.262,00 €	5.131.988,00 €

	Voor Decreet van 26 april 2019	Met toepassing van Decreet van 26 april 2019
tot 01/04/2022		
Leeftijdscategorie 6j tot 12j:		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	10.024,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	0,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 12j tot 14j		
Type 1 overtreding zwartrijden	0,00 €	55.628,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden	0,00 €	648,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie 14j tot 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	527.189,00 €	399.087,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	132.500,00 €	42.930,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Leeftijdscategorie + 18j		
Type 1 overtreding zwartrijden + overlast	2.894.457,00 €	2.894.457,00 €
Type 2 overtreding zwartrijden + overlast	441.750,00 €	441.750,00 €
Type 3 overtreding	0,00 €	0,00 €
Totaal	3.995.896,00 €	3.844.524,00 €

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen weerslag op het personeelsbestand en de personeelsbudgetten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

- 1 personeel: het ontwerp van besluit heeft geen invloed op het personeel van de lokale besturen;
- 2 werkingsuitgaven: het ontwerp van besluit heeft enkel weerslag op de lopende uitgaven van de lokale besturen;
- 3 investeringen en schulden: het ontwerp van besluit veroorzaakt geen bijkomende investeringen;
- 4 ontvangsten: het ontwerp van besluit brengt geen wijziging met zich mee in de ontvangsten van de lokale besturen;

5 conclusie: het ontwerp van besluit heeft geen weerslag op de lokale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt voor advies voorgelegd aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de reisvoorwaarden en de regels voor de handhaving ervan door de VVM De Lijn;
- 2° de Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare werken te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

De Vlaamse minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Lydia PEETERS

Bijlagen:

- het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering
- het advies van de Inspectie van Financiën dd. 11/04/2022
- het begrotingsakkoord dd. 09/06/2022